

MAGYAR LAPOK

XII. évfolyam, 173 (3335) szám

KERESZTÉNY POLITIKAI NAPILAP

Nagyvárad, Telefon: 12—27.

Tetőpontjukhoz érkeztek a szicíliai harcok

Berlinben újabb elhárító sikerekre számítanak. Orelnél kedvezőbb állásokat foglaltak el a németek

Hadműveleti területté nyilvánították három olasz tartományt

Lisszabonból jelentik: (MTI) A Stefani Iroda jelenti: Róbert Dunnet, az egyik angol haditudósító jelenti, hogy a szicíliai szigeten jelenleg folyó harc hallatlanul kemény. A tengelycsapatok olyan vadul harcolnak, mint még soha és amíg csak lehetséges egy tapodtat sem engednek.

Stockholmból jelentik: (MTI) Bár a szicíliai harcok nem olyan nagy kiterjedésűek, mint a keleti harctéren folyó küzdelmek, éppen olyan kemények és elkeseredettek. Berlinből Stockholma érkezett jelentések kiemelik, hogy most a döntésért folyik a leghevesebb csata. A harcok sulypontja még mindig a középső szakaszon van. Az Etnától északkeletre levő vonal ezidőig a legnagyobb jelentőségű. Az angolszászok meg-meg újítják áttörő kísérleteiket. Berlini megítélés szerint a catániai harcokkal az angolszászok célja az, hogy a tengely csapatait lekötse, hogy így növeljék a Regalbutó és Centuripe közötti áttörés esélyeit. Berlinben újabb elhárító eredményekre számítanak és hangsúlyozzák, hogy a németek mindent harcra vetnek a szövetségesek Messina felé irányuló előnyomulásának megakadályozására. A támadók eddig nagy veszteségeket szenvedtek. Berlini vélemény szerint további veszteségek várnak rájuk s egyben hangsúlyozzák, hogy a tengely hadműveletét heves tűzértségi és légi tevékenység támogatja. Az északi partszegélyes nem olyan hevesek a harcok. Az amerikai kísérletek itt a Messina felé való előnyomulásra irányulnak. Mindent összevetve megállapítható, hogy a szicíliai harcok elérték tetőpontjukat.

Rómából jelentik: (MTI) A reggeli olasz lapok közlése szerint a hadseregparancsnokság rendelkezése Lubiane, Fiume és Dalmácia tartományt hadműveleti területté nyilvánították.

Változatlanul szilárd a tengely-arcvonal Szcília szigetén

Berlinből jelentik: (B. T.) Német megítélés szerint a szicíliai helyzetet az jellemzi, hogy a tengely-arcvonal változatlanul szilárd. Az angol és amerikai csapatok nagy erőfeszítést tesznek, hogy a középső szakaszon áttörjék a német vonalat és Messina felé haladjanak, azonban eddig meghiúsult minden kísérletük. A szicíliai harc német jelentés szerint most éri el a tetőpontját. Egyes angol és kanadai hadosztályok ismételten megkísérelték a német-olasz magaslati állások megrohamozását, de sikertelenül.

Rómából jelentik: (MTI) A Német TI jelenti: A szicíliai harcok tanúsága szerint a helyzetet ma is a német-olasz katonai szövetség határozza meg. A háromhatalmi egyezmény politikai és katonai téren egyaránt érvényben van — írja a Tribuna. — Az ellenfél csak akkor beszélhetne győ-

zelemről, ha megsemmisítette volna Európa és Ázsia ellene szövetségzett erőit. A német-olasz szövetség sikerrel kiállotta a kritikus idöket.

Londonban és Washingtonban sulyos tévedésnek esnek áldozatul. ha azt hiszik, hogy az olasz kormányváltás önműködően a tengely összeroppanásához vezet. Olasz- és Németország tovább harcolnak céljaikért.

mert jól tudják, hogy milyen sors várna egyébként rájuk. Azzal a kijelentéssel kapcsolatban, amelyet az ankarai amerikai nagykövet tett, amely szerint a szövetségesek politikájának célja az olaszországi polgárháboru kirobantása, a Tribuna kijelenti, hogy a hósi áldozatokat vállaló nép egyetlen válasza erre — csak a behatolókkal szembeni harc fokozása lehet.

Orel város maradványai mögé vonták vissza vonalaikat a németek

Berlinből jelentik: (MTI) Az Inter-TI jelenti: Mint a Nemzetközi Tájékoztató Iroda értesül, az orel-i kanary megrövidítése szárnyán, erős bolsevista támadások szétverése, valamint az összes katonai, vagy hadigazdasági szempontból fontos beren-

dezések tervszerű kiürítése után a német vonalakat Orel városának maradványai mögé vonták vissza. A német kötelékek észrevétlenül elszakadtak az ellenségtől és nagy körültekintéssel elkészített, kedvezőbb állásokat foglaltak el. A bolsevisták a

német kiürítő mozdulatok után csak pár órával közeledtek az új német állásokhoz.

Berlinből jelentik: (MTI) A Német TI jelenti: A csütörtöki német lapok behatóan foglalkoznak a keleti arcvonalon és Szciliában elért német elhárítóeredményekkel. A Berliner Borsezeitung szerint a szerdai hadijelelésben említett számok jellemzik a német offenzív védelem által elért miuzsi bolsevista vereség nagyságát. A német vezetés határozott vissza-

csapással nehéz helyzetben félreért-hetetlen győzelmet aratott.

A Deutsche Allgemeine Zeitung szerint Szciliában az angolok és az amerikaiak a német katonáknak ugyanazzal a harci szellemével találkoznak, amelyről keleten tanuságot tett. Még az angol hírszolgálat is kénytelen elismerni, hogy a német ellenállás keménysége pokollá tette az előnyomulást. A szövetségesek mindenütt ugyanezt tapasztalhatják, bárhol keresik a találkozást.

Felvilágosítást kértek Edentől az alsóházban az olaszok becsületét sértő békefeltételekről

Londonból jelentik: (B. T.) Eden külügyminisztert az alsóház szerdai ülésén kérdésekkel árasztották el. — Egy képviselő felvilágosítást kért Eisenhower rádióüzenetéről, amelyben olyan békefeltételeket ajánlott fel, amelyek nem méltók az olasz nép becsületéhez. Eden így felelt: — Olyan helyzet állhat elő, amikor a feltétlenküli megadás egyáltalán nem sérti a becsületet.

Azután hangsúlyozta, hogy Olaszország semmiféle békeajánlatot nem tett. Az egyesült nemzetek változatlanul követelik a feltétlenküli megadást. Eden azután a menedéjgről beszélt. Közölte, hogy nincsen pontos adata Mussolini tartózkodásának helyéről. Arra a kérdésre, nem tekint-e a szövetségesek barátságát cselekedetnek, ha a semlegesek egyes menekülteknek menedéjgröt nyújtanak, így felelt: — Erről a kérdéstről az Egyesült Államok és Szovjetország kor-

mányaival való egyetértésben nyilatkozom. Nem vagyok hajlandó ebben újra nyilatkozni.

Istanbulból jelentik: (MTI) A török lapok szerint a török kormány a menedékjog ügyében a Szovjetnek adandó választ most készíti. A válasz figyelemreméltó lesz és rövidesen átadják.

Rómából jelentik: (MTI) A Messagero genfi táviratot közöl, mely szerint a török külügyminiszter megbeszélést folytatott tegnap este Svájc, Spanyolország, Portugália, Svédország és más semleges államok képviselőivel. Azt hiszik, hogy ez alkalommal a semlegesek diplomatai előtt megakarták vizsgálni annak a felszólításnak a jelentőségét, amelyet a semleges államoknak nyújtottak át az angolszászok a politikai menekültek menedékjoga ügyében. Valószínű, hogy a semlegesek közösen válaszolnak erre a lépésre.

A központi Katolikus Kör elnökségének hódoló távirata a Szentatyához

A Magyar Kurir jelenti: A központi Katolikus Kör elnöksége nevében Czapik Gyula egri érsek, Zichy János gróf elnök és Hindy Zoltán ügyvezető alelnök aláírásával táviratot küldtek Angelo Rotta pápai követnek. A távirat tolmácsolja a kör tagjainak gyermeki hódolatát a pápa iránt. Mint mondja, az ország valamennyi katolikus körében összegyűlekezett magyar katolikus hívek imádságukkal kéri a Mindenhatót, hogy terjeszse ki áldó és védő kezét dicsőségesen uralkodó Szentséges Atyánkra és a kereszténység középpontja vagyis Róma fe-

lé, hogy mihamarabb jöjjön a várva-várt pillanat, amikor a magyar katolikus hívek személyesen mutathatják be hódolatukat Szent Péter utódának.

Bukarest. (MTI) Az Orient rádió jelenti: Antonescu tábornok képviselője, valamint a bukaresti német követ, a légügyi államtitkár, a helyőrség magasrangú tisztjei, a polgári hatóságok fejei és sok érdeklődő jelenlétében temették el szerdán Ploestiben a vasárnapi angol-amerikai légbombázás katonai áldozatait a hősök temetőjében

Uri Kaszinó és Polgári Kör

Irta: Ögről Csáky Pallavicini László

A „Városok Lapjában” jelent meg az alábbi cikk. Közérdekű gondolatai miatt megismertjük olvasóinkkal. Szerk.)

Dr. Kállay Miklós miniszterelnök úr „Kultúrközpontokat a vidékre” cím alatt a múlt évben szöveget intézett a magyar társadalomhoz. A magyar vidék művelődési színvonalának felemelését kívánta. „A főváros mellett, melyre mindnyájan büszkék vagyunk, — írta — több vidéki kultúrközpontot kell teremtenünk, hogy a vidéki városok helyzeti energiáit mozgási energiává változtassuk és jelentőséget adjunk a magyar városnak a magyar szellemi életben. „A miniszterelnök külön kiemelte, hogy a Városok Országos Szövetsége, melyben 91 magyar város tömörült, a Magyar Kulturális Egyesületek Országos Szövetsége, melyhez a magyar vidék csaknem minden kultúr egyesülete csatlakozott, méltán képviselik a magyar városok kultúráját. „A két szövetség működését figyelemmel kísérem, mert üd- vös eredményt várok tőle” — mondta Kállay Miklós.

A miniszterelnöki szöveg nem is hangzott el hiába. A Városvédelmi és a Kulturális Szövetség összegyűjtötték a magyar vidéki városok kulturális statisztikájának főbb adatait. Ezek feldolgozása világosságot fog vetni a magyar vidék szellemi forrásaira.

Ennek a statisztikának történelmi megalapozottságot adott az a tanulmány, mely a Kulturális Szövetség kiadásában jelent meg és a magyar kulturális egyesületek száz esztendő története kezdetét ismerteti eddig kiadatlan forrásokból, köztük az első magyar úri kaszinók életét.

Széchenyi István a magyarságot Budapesten a Magyar Tudós Társaság alapításával, vidéken kaszinók létesítésével kívánta az európai kultúrához közelebb hozni. Azt akarta, hogy a magyar vezetőréteg, a magyar elit ne csak az országgyűléseken találkozzék, hanem rendszeresen, állandóan a kaszinókban. Társas összejöveteleiket, előadásokat akart rendezni, könyvtárakat létesíteni.

Az 1827. évben alapított „Pesti Kaszinó” nyomán Széchenyi példájára és igazgatására, mint ebből a tanulmányból megtudjuk, 1848-ig 28 magyar vidéki városban alakult kaszinó. Ezekben a kaszinókban vitatta meg a birtokos nemesség a reformeszméket, itt tárgyalták meg a közügyeket, olvasták a parlamenti és megyei tudósításokat, a hazai és külföldi hírlapokat. Ezekből látta a magyar vidéki nemesség, mily roppant haladást tettek a nyugati nemzetek.

A szabadságharc megállította ezt a nemesség munkát. 1848-tól a kiegyezésig mindössze 10 új egyesület alakult Magyarországon. A kiegyezés után új hullám indul meg. A székesfehérvári Vörösmarty Köről (1867) kezdve Pozsony, Sopron, Csíkszereda, Gyergyószentmiklós, Hódmezővásárhely, Nagybánya, Kisújszállás, Eger, Munkács, Kőrmöcbánya, Balassagyarmat, Arad stb. alapít kaszinót vagy kultúregyletet. Azután újra nagy szünet következik.

Bár Széchenyi István a Nemzeti Kaszinóba kereskedőket és polgárokat is meghívott és a magyar társadalom minden rétegét egyesíteni akarta, 1848 előtt természetes, hogy a rendi állam vezetői lettek a kaszinók tagjai. A kiegyezés után a birtokos nemesség mellé az állami és önkormányzati tisztviselők, a bírói kar, — az utóbbiak a vidéki városok legfőbbjében a „hivatalnok arisztokrácia” — került be a kaszinókba, külső ember, nagykereskedő, vagy honorációr csak elvétve. A kispolgári osztály, keres-

kedők, iparosok nem illettek bele ebbe a zárt körbe. Ezért sorra alakulnak a Polgári Körök, az Olvasó Egyletek, Polgári Kaszinók az Uri Kaszinók mellé. A gazdaközönség, a kisgazdák szinte önkéntelenül alakították meg a maguk Gazdaköröit, a kereskedők a Kereskedelmi egyesületeket, az iparosok a maguk köröit.

A magyar társadalom sajnálatos kettéhasadásának egyik tünete volt ez. Ahány társadalmi réteg, annyiféle kultúregyesületben helyezkedett el.

Kultúregyesületet mondunk, mert a kaszinók és olvasókörök eleinte valóban Széchenyi nyomdokain jártak. Könyvtárakat rendeztek be és a vidéki városokban, ahol még könyvkereskedés sem volt, csaknem egyetlen forrásai voltak a jó könyveknek. Hangversenyeket, irodalmi előadásokat rendeztek, a társas összejöveteleken kívül.

Az egyesületek előtt azonban elhomályosodtak Széchenyi nagy céljai. A legtöbb Kaszinóba és Polgári Körbe — tisztelet a kivételnek — kártyázni és ujságot olvasni járnak, a közművelődési tényezők háttérbe szorulnak. Néhol még egy március 15-e ünnepélyt rendeznek, ennyi az egész. Az olvasóegyletek pedig titulus bibendikké válnak, ahol az év elején kollektát tesznek, de nem jó és szép új magyar könyvek, hanem az évi bormennyiség bevásárlására. 20—50.000 pengős költségvetéssel működő egyesületek alig költenek 100 pengőt magyar kultúrára.

Ez így nem maradhat. A magyar Uri Kaszinóknak és a Polgári Köröknek rá kell ébrednie e nehéz időkben, hogy Széchenyi hívta őket életre és ez a név kötelez. Bármely kis- vagy nagy városban legyenek is, fontos nemzeti misszió vár rájuk. Nem elég a társalgás, a kártya-

zás, a borozás, a nemzeti lét vagy nemléte nagy kérdéseinek órájában minden magyar egyesületnek munkához kell foglaltatni a régi termeket. Új és szép magyar könyvekkel frissíteni a régi könyvtárakat. Új magyar tehetségeket engedni a dobogókra! 30—40.000 lakosú városok egyesületei mindössze egy budapesti és egy vidéki lapot járatnak csak és leszavazzák, ha egy új folyóirat rendelkezéséről van szó.

Kérjük a vidéki kaszinókat, olvasóköröket, polgári köröket, kultúregyesületeket, teltsék meg egyesületi életüket igaz magyarsággal! Foglalkozzanak a mindennapi politika felett a magyar lét örök kérdéseivel, ismertessék a magyar szellemi élet ragyogó szépségeit. A magyar zene, a magyar kép, a magyar szobor, a magyar könyv az egész világon megbecsülésre talál. Új magyar tehetségek festményeit a kaszinók falára! Új magyar könyveket és folyóiratokat az olvasóegyletek könyvtárába! Az új magyar zene hangversenyait a kaszinók dísztermeibe! Az új magyar népi írók színjátavát magyar egyesületek felolvasó asztalához! Az egyes városokban 40—50 taggal tengődő egyesületek egy erős magyar közfoglással egyesüljenek, fogják együtt erőiket. A nemzetiségek egyesületeiben erőteljes élet folyik, a százezres taglétszám sem ritka. Nálunk egyedül az újvidéki DMKSZ tudta a magyarság minden rendű-rangú rétegét együtvé fogni egy 300.000 főnyi egységbe. Ez imponáló, ezt kellene követni a nagyobb városoknak. Kállay Miklós szövegével végezzük: „segítsük elő a városok egymáshoz közelebbjutását, szellemi értékeik gyarapítását, a vidéki kultúrközpontok virágzását; Isten áldása kísérelje ezt a szebb és jobb jövőt munkáló fáradozást.”

Ülést tartott az állami elemi iskolák megszervezett gondnoksága

Letette az esküt a tisztikar és a 25 tagból álló bizottság

Nagyvárad, augusztus 5. Csütörtökön délnél 12 órakor tartotta alakuló ülését a nagyvárad állami elemi iskolák megszervezett gondnoksága a városháza nagytermében.

Az ülésen dr. Soós István polgármester elnökölt és azon megjelent hivatalból dr. Maritsa Dénes tanügyi tanácsos, kir. tanfelügyelő is.

Az ülést dr. Soós István elnöki megnyitója vezette be, bejelentve, hogy az iskolagondnokság tagjainak megbízatása három évre szól, részint kinevezés útján, másrészt hivatalból és az egyházak részéről látják el tisztjüket.

Dr. Dalló Gyula kultúratanácsnok olvasta fel ezután a megválasztott gondnokság névsorát, majd felolvasta az eskümentát, amely után a jelenlevő gondnoksági tagok ünnepélyesen letették az esküt.

Az állami népiszkolák gondnoksága ezután jóváhagyta az iskolagondnokság vezetőinek névsorát. A gondnokság elnöke dr. Soós István, alelnöke Bartsch Sándor tanügyi főtanácsos lett, gondnok vitéz Skultéty László, gondnokhelyettes Kiss Jenő, jegyző-

nek Orvendy Istvánt választották meg.

Az ülésen megállapították az azután megtartandó tanácskozások időrendjét. Eszerint az üléseket minden hétfő 20-án délután tartják meg.

A felszólalások rendjén dr. Maritsa Dénes üdvözölte a gondnokság tagjait, kérve, hogy komoly segítő társai legyenek a reáharuló munkában.

Kortsmáros László utalt arra, hogy a gondnokságra hárul az a feladat, mely szerint a 22 év előtti nívóra kell emelni az iskolák helyzetét.

Dr. Medvigy Ferenc szerint a gondnokság első munkája a hegyi iskola megalapítása kell, hogy legyen, mert ez halaszthatatlan kötelesség.

Ezután dr. Soós István válaszolt a felszólalásokra, megemlítve, hogy a város minden körülmények között megteszi kötelességét. Ennek példája a mostan épülő 4 tantermes iskola felépítésének megkezdése.

Csicsmányi Jenő az ONCSA telepnek gyermekei számára kéri az új iskola építését, mert itten mintegy 120 gyermek nélkülözi ezt.

Dr. Soós István válaszában kifejtet-

Mozik műsora:

APOLLÓ: Szíriusz.
BELVAROSI: Az erényesősz.
KORONA: A 2000 pengős férfi.
CASINO: Párbaly semmiért.

te, hogy a városnak ezen a részén mintatelep épül. Jelenleg óvoda és napközi otthon építése folyik, iskolaépítésről csak a jövő évben lehet szó, ha a körülmények megengedik.

Az ülés ezután véget ért.

Visszautasított útlevelek

Nagyvárad, aug. 5. A nagyvárad rendőrkapitányságtól nyert értesülésünk szerint a belügyminisztérium a következő diákok útleveleit utasította vissza, miután azok 18-ik életévüket betöltötték:

Dávid Mihály, Molnár Mária, Horváth Mihály, Balog Béla, Csapó Lajos, Barta Erzsébet, Pápai Sándor, Fenesi Margit, Besenyi Eszter, Mársovsky Edit, Kádár János, Szatmári János, Gáspár Magda, Cziffra Anna, Bohács László, Rostás György, Fodor Timot, Kovács Árpád, Boros Erzsébet, Orbán Károly, Köpe Lajos, Földházi Sándor, Slett Ernő, Barlán Tibor, Laczkó János, Reisz Ferenc.

Hivatás és gyermekáldás németországi vizsgálat alapján

A német statisztika behatóan foglalkozik az egyes foglalkozási ágakban dolgozók gyermekáldásával. A legfeljebb különbözően a vidéken észlelték. A legnagyobb gyermekáldás ugyanis a német parasztsaladónál uralkodik. Ezt követi a munkásság, a magánzók, a hivatalnokok és csak utolsósorban a tudomány magas fokán álló és dolgozó egyének, akiknek 40%-kal kevesebb gyermekük születik, mint a parasztnak. A nagyvárosok lakosságának ezzel szemben átlag alacsony a gyermekáldás és 40—45%-kal marad a parasztsaladók mögött. Kivételt képeznek azonban a bányászsaladók, kőművesek, vegyszeri munkások, valamint az egyházközségek alkalmazottai. Azok a városi családok azonban, akik önálló kertesházzal rendelkeznek, az átlagos gyermekáldáson valamivel felül állnak. A statisztika tehát világosan bizonyítja az egyes foglalkozási ágak és a gyermekáldás közötti szoros összefüggést. (MNK.)

Augusztus 15-ig fel kell ajánlani eladásra az előírt búzamennyiséget

Nagyvárad thj. város polgármestere 4271—1943. k. é. szám alatt a következő hirdetményt adta ki:

Értesitem a gazdakönyvvél rendelkezőket, hogy a gazda beszolgáltatási rendelet értelmében a beszolgáltatásra előírt búza mennyiséget legkésőbb augusztus 15-ig kötelesek a kijelölt felvásárló kereskedőknek megvásárlásra felajánlani. Dr. Soós s. k., polgármester.

Páratolja a kezesztény ipart!

Megverték a németek a bolsevistákat Miusznál

A Ladoga-tótól délre is meghiusultak a szovjet támadások. Jelentős sikeres elhárító harcok folynak a szicíliai arcvonalon is

40 ezer tonna ellenséges hajóteret súlyosztettek el a japánok Randoma szigetén

Berlin. (MTI.) Ugy mint a nyári offenzíva kezdetén, amikor Bjelgorod volt a hadműveletek súlypontja, most is ez a város a középpontja a nagy orosz támadásoknak, melyeknek visszaverése most még folyamatosan van. Katonai szakértők szerint a keleti harctéren továbbra is Orel ivében van a legfontosabb csatater, bár az oroszok a többi szakaszon is mindent elkövetnek a front áttörésére. A legnagyobb harcokat még mindig Orel környékéről jelentették. Itt azonban a helyzet az utóbbi napokban eredményekben nem sokat változott. Jelentős siker könyvelhető el a Miusz folyónál most lezajlott harcok után. Itt a német csapatok megverték az oroszokat, ami jelentős eredmény. Az oroszok hatalmas hadianyag és embervesztéseket szenvedtek. Ez igazolja a katonai köröknek az a véleményét, hogy a keleti fronton harcra bízott oroszok nem ingat-

hatják meg még akkor sem a németek szilárd állásait, ha egyik vagy másik szakaszon helyi jelentőségű sikert érnek el. Ezeknek a helyi jellegű eseményeknek a további események alakulása szempontjából nincsen jelentőségük.

A Miusznál elért siker mellett a szicíliai harctérről is jelentős sikeres harcokról számolt be a mai német hadijelentés. A szicíliai arcvonal középső szakaszán történt betörést elzárták és az ellenséges csapatokat visszavetették. A Cataniánál megindított támadás jelentősége erősen csökkent, amiből megállapítható, hogy ez csupán a német csapatok leküzdése érdekében történt. Az a tény, hogy a mai német hadijelentés mérleget készít az utolsó 11 napon kilőtt harcokokról és repülőgépekről, német katonai körök véleménye szerint, Sziciliában állandósult hadihelyzetre enged következtetni.

északra többórás ütközetben, saját veszteség nélkül, elsúlyosztettek három angol gyorshajót, egyet anynyira megrongáltak, hogy elvesztésével számolni lehet, egy torpedó gyorsnaszádot lángbaborítottunk.

Róma. (MTI.) A Stefani jelenti:

A szicíliai elhárító sikerek jelentősége

Berlin. (MTI.) A Nemzetközi tájékoztató Iroda jelenti a szicíliai helyzetről: A szicíliai harctér középső szakaszán a német és olasz ellenállás arcvonalának újabb teljes elhárításikere annál jelentősebb, mert Patton amerikai főparancsnok nagy erőket, főként kanadaiakat és amerikaiakat szedett össze és vett bele az egységes hadműveletbe. Hétfőn arra irányult fáradozása, hogy helyi előretöréseiknek többnapos meghiusulása után nagy főlényben levő erők bevetésével és óriási anyagpazarlással mélyen behatoljon az elhárítóállásokba. Ezért azonnali támadásba kezdett a Nicosia és Regalbuto közötti térség két főhelyén, egyidejűen mindenféle méretű ágyúk igen heves tüzelése után. A két helyen az előretörés hadműveletének vívói főként amerikai és kanadai páncélsapattestek voltak, melyek repülőerőkkel igyekeztek együttműködni Patton nyilvánvalóan azon igyekezett, hogy akcióját kellő légi védelem mellett vigye keresztül.

A német és olasz biztosító kötelek az amerikai és kanadai támadóoszlopok fogadására alaposan felkészültek. A dombos terep minden pontján elkeseredett és vesztéges helyi harcokra kényszerítettek a támadókat és az esti órákban ezek a harcok mindenütt a védők javára dőltek el. A védelmi vonalak egyik helyen elért ellenállási sikerét annál nagyobbra lehet értékelni, mert egyidejűen térben messze fekvő két helyen rohanták meg a leghévesebben, úgyhogy az ellen-

Az olasz főhadiszállás 1170. számú közleménye: A szicíliai arcvonalon négy napja dúló csata különösen Regalbutó és Centulipe között tombol nagy hevességgel. Az ellenség itt ismételt kísérletet tett az arcvonal áttörésére. Hatalmas támadásait a tengelycsapatok szivós ellenállása meghiusította, úgyhogy vállalkozásuk nem járt sikerrel. E harcokban a tengelycsapatok légiereje is kivette részét. Repülőink bombákkal árasztották el az ellenség földi és tengeri célpontjait. A Ioni-tenger keleti részében a német vadászok három Liberator típusú repülőgépet lőttek le. Az olasz aknaszedők két kétmotoros ellenséges repülőgépet pusztítottak el. Amtriosio tábornok sk.

állási vezetést egész szerkezete két ségtelenül megmutatta, hogy bevált.

A kiállott próbáról eddig befutott jelentések szerint a harcokban a támadók 53 páncélosát semmisítették meg, gyújtották fel, vagy tették harcképtelenné. Szétverték 3, a lehető legjobban felszerelt hadosztályt és szákmányul ejtették a felszerelés tekintélyes részét, beleértve sok nehéz fegyvert. Ha figyelembe vesszük azt a tényt, hogy Montgomery 8-ik brit hadserege kénytelen volt jelentékeny csapat-egységeket Pattonnak a középső szakaszon lévő hadseregének átengedni, mert miután Catania térségében az áttörés minden kísérlete meghiusult, a középső szakasz nehézhelyzetbe került, az angol-amerikai haderők hadműveletének újabb balsikere ezzel még határozottabb megvilágításba került.

A szicíliai harctér többi szakaszáról nagyobb harci cselekményeket nem jelentettek. A 8-ik hadseregnek még mindig egy helyben álló arcvonalon visszavetették gyengébb erők újabb előretörését. A német tüzérsgéberése és pontos tüzelése meghiusította a briteknek azt a kísérletét, hogy gépesített támadással közelebb jussanak a védőknek annyira ellenállóképes vonalhoz. A cataniai uton működő amerikai csapatok kedden járőrtevékenységre szorítottak. Megkísérelt közlekedésüket a német előtér-biztosító egységek fáradtság nélkül szétverték, vagy szétrobbantották.

Nagy japán tengerészeti siker Randoma szigeténél

Tokió. (MTI.) A Német TI jelenti: Rondona szigeténél augusztus 3-án a japánok egy 8.000, három 5.000 és hat 2.000 tonnás szállító gőzöst súlyosztettek el. Egy további japán támadás során elpusztítottak egy nagy szállító gőzöst és egy torpedórombolót. Az ellenség összesen 40.000 tonna hajóteret és értékes hadianyagot vesztett. A japánok vesztesége két repülőgép volt.

Róma. (MTI.) Mint a *Giornale d'Italia* jelenti, az egyes minisztériumokban a legteljesebb rendben történt meg az új tisztviselők hivatalátvétele. A lap szükségesnek tartja közzétenni ezt az eseményt, hogy bizonyos nyugtalanító híreszteléseknek elejét vegye.

Róma. (MTI.) Különleges bizottság alakult, melynek rendeltetése megvizsgálni a volt fasiszta tisztviselők vagyon helyzetét és vagyonuk alapját.

Róma. (MTI.) Raffal de Courten tengerészetiügyi és Renato Sangalli légügyi miniszter átveszik a haditengerészet, illetve a légierők vezérkari főnökének teendőit is.

Róma. (MTI.) A *Gazeta del Popolo* jelenti, hogy Triesztben teljes nyugalom van.

Tokió. (MTI.) A Stefani jelenti: Sigemicu japán külügyminiszter az olasz nagykövettel megvitatta az európai helyzetet. A külügyminiszter a német nagykövettel ugyancsak tárgyalást folytatott.

Orelnél folytatják heves támadásaikat a bolsevisták

Berlin. (MTI.) A Führer főhadiszállásáról jelenti a Német TI-nek: A véderő főparancsnoksága jelenti: A miusi csatában a hadsereg és a fegyveres SS gyalogos és páncélos kötelékei Manstein vezértábornagy és Holliát gyalogsági tábornok parancsnoksága alatt a Dessloch repülő tábornok parancsnoksága alatt harcoló repülőkötelek példás támogatásával erős ellenséges alakulatok megismételt áttörési kísérleteit hiúsították meg és lendületes ellentámadással megverték a Kujbisevótól északra betört ellenséget. Augusztus másodikáig e harcokban 17.895 foglyot ejtettünk, 730 páncélos, 703 löveget és 398 gránátvetőt, valamint sok más fegyvert és tekintélyes mennyiségű hadianyagot zsákmányoltunk, illetve semmisítettünk meg. Az ellenség halottakban elszenvedett vesztesége többszörösét teszi a foglyok számának.

A doneci arcvonalon és Bjelgorod környékén az ellenség több gyalogsági hadosztály és erős páncélos kötelékek, nagy légi támogatással megkísérelte arcvonalunk áttörését. Míg a doneci áttörési kísérletet

elhárítottuk és a szovjetet azonnali ellentámadással visszavetettük. — Bjelgorodnál még nem zárdtak le a harcok. Az oreli arcvonalon a bolsevisták folytatták heves támadásaikat, melyeknek középpontja a várostól délnyugatra van. Az ellenséget sok páncélosának elpusztítása után, ránézve véres veszteségekkel mindenütt feltartóztattuk.

A légierő erős kötelékei beavatkoztak a hadsereg harcaiba. Éjjelnappal bombázták az ellenség vasúti célpontjait, valamint a mögöttes területeken fekvő kirakodó berendezéseket. A Ladoga-tótól délre is összeomlottak vonalaink előtt az ellenséges páncélosokkal és csatapultókkal támogatott támadásai. Légihaderőnk repülőkötelékei és légvédelmi tüzei kedden a keleti arcvonalon nagyszámú szovjet páncélos smisítették meg és lelőttek 118 ellenséges repülőgépet. Az elmúlt napokban a keleti harctéren csak a hadsereg és a fegyveres SS csapategységei 261 páncélosot semmisítették meg. Murmanszk vizein gyors német harci gépek elsúlyosztettek két ellenséges parti teherhajót és egy szovjet gyorsnaszádot.

Meghiusult az ellenség minden támadása a szicíliai arcvonalon

Sziciliában az olasz és német csapatok sokszoros tulerőben levő ellenséggel szemben rendkívül nehéz terepen napokon át folytatott harcokban nagy sikereket arattak újra a védekezésben. Az északamerikai hadosztályok újra meg újra megkísérelték az arcvonal középső szakaszának áttörését, de rendkívül súlyos ember- és hadianyag veszteségek után minden támadásuk meghiusult. Július 10-től 31-ig a földön harcoló csapataink 309 angol-ame-

rikai páncélosot semmisítették meg. Légikötelékeink, a légihaderő légvédelmi tüzérsgéje és a hadsereg kötelékei ugyanebben az időben 199 repülőgépet lőttek le a Földközi-tenger felett és ebből 133-at Szicília felett.

Gyengébb ellenséges légi kötelek napközben betörték a megszállt nyugati területek fölé és eközben 9 ellenséges gépet lelőttek. A német haditengerészet biztosító alakulatai Terschellungtól

„Ezen a nyelven az olasz nép sohasem fog érteni“

Olasz lap válasza Eden külügyminiszter alsóházi kijelentésére

London. (Bud. Tüd.) Az alsóház keddi ülésén *Bewin* munkaspárti képviselő élesen bírálta a szövetségesek északafrikai és olaszországi politikáját. Követelte, hogy az alsóház még a nyári szünet előtt indítson vitát a kérdésről. *Eden* válaszában közölte, hogy a kormány véleménye szerint a jelen helyzetben az ilyen vitának nem lenne értelme. Kijelentette még, hogy Olaszország feltétel nélküli megadásának elfogadása neam jelentené azt, hogy a szövetségesek elismerik azt a kormányt, mely ezt a feltételt elfogadja.

Róma. (MTI) A Stefani jelentő: A *Piccolo* „Válasz Edennek” című cikkében egyebek között ezeket írja: Tegnap az alsóházi vita folyamán *Eden* miniszter *Bewin* interpellációjára válaszolva azt a kijelentést tette, hogy a hadikabinet tagjai feszülten várják, hogy Olaszország fogadja el a feltétel nélküli kapitulációt, melyet felajánlottak neki. Ez megadna nekünk olyan könnyvitéseket, melyek lehetővé tennék számunkra, hogy egyre erőteljesebben folytassuk a háborút Németország ellen. Kell, hogy kereteid nélkül válaszoljunk ezekre a szavakra — írja a *Piccolo*. Ezen a nyelven az olasz nép sohasem fog érteni különösen ma nem, amikor meg van a szabadsága arra, hogy védekezzen. A szabadság a becsület, mert egy nép nem lehet szabad a becsület nélkül. A békét úgy lehet elérni, ezt tudja meg az ellenség is, ha bizonyosságát adjuk egészen más lelki segítségnek és magas emberi méltóságunknak.

A Vatikán és Törökország visszautasítja a menedékjog megtagadására vonatkozó angolszász kívánságot

Vatikánváros. (MTI) A Stefani jelentő: A rendkívüli egyházi ügyek kongregációja, melynek az a megbízatása, hogy a Szentszék és a külföldi kormányok között felmerülő ügyekkel foglalkozzék és megvizsgálja mindazokat a kérdéseket, melyeket a Szentatya a biboros államtitkár közvetítésével hozzá ural, szerdán délelőtt *Maglione* biboros államtitkár elnöklésével összehívta. Az ülésen résztvett a kongregáció minden biboros tagja, nemkülönben *Monsignore Tardini*, a kongregáció tiatára. Vatikáni körökben különösen nagy jelentőséget tulajdonítanak annak a tanácskozásnak, mely másfél óra hosszat tartott. Különösen azt hangsúlyozzák, hogy a kongregáció pár napja ülésezett.

Az ülésen bizonyára vizsgálat tárgyává tették azt a jegyzéket, amelyet az angol-amerikai kormány intézett a semleges államokhoz. Vatikáni körökben az az álláspont, hogy a pápa, aki egy semleges és független állam szuverén feje, nem tűrheti el hatalmának korlátozását.

Ankarából jelentik: (B. T.) Ugy tudják, hogy a török kormány előkészítette válaszával a szövetségeseknek Törökországhoz a menedékjog ügyé-

ben intézett jegyzékére. A jegyzék, hir szerint, igen komoly hangon elutasítja a szövetségesek szempontjait és kifejti, hogy ez ellenkezik a nemzetközi joggal.

Isztanbul. (MTI) A vasárnapi török lapok feltűnő helyen foglalkoznak az angol-szovjet jegyzékkel a menedékjog megtagadásáról. Hétfőn a *Tasviri Elkar* vezércikkben

Czapik Gyula, Grösz József és Kriston Endre titkos tanácsosok

A Kormányzó Ur a miniszterelnöknek a miniszterium nevében tett előterjesztésére dr. *Czapik Gyula* egri érseknek és *Kriston Endre* felszentelt püspök, egri nagyprépostnak a m. kir. titkos tanácsosi méltóságot adományozta.

Az adományozásról szóló kéziratok szövege a következő:

„Kedves dr. *Czapik!* A m. kir. miniszterelnöknek a miniszterium nevében tett előterjesztésére Önnek a haza szolgálatában szerzett kiváló érdemei elismerésül a m. kir. titkos tanácsosi méltóságot adományozom.

Kelt Budapesten, 1943. évi július hó 24-ik napján. *HORTHY* s. k. *Kállay Miklós* s. k.”

foglalkozott e kérdéssel és ebben rámutatott arra, hogy 90 évvel ezelőtt a török nemzet menedékjogot adott a szabadságharcban leverett magyaroknak és megvédte őket az osztrák elnyomás elől. Ezért az egész világ elismeréssel adózott Törökországnak, sőt éppen Anglia volt az, amely hajóhadat küldött a Dardanellákhoz a szultán támogatására. Utal azután a lap arra is, hogy az első világháború után II. Vilmos császárt, aki Hollandiába menekült, Hollandia a fenyegetések ellenére sem adta ki, amiért utóbb mindenki dicsérette. Most csodálkozhatunk azon — írja a lap, — hogy a nézetek milyen alaposan megváltoztak.

„Kedves Grösz! A m. kir. miniszterelnöknek a miniszterium nevében tett előterjesztésére Önnek a haza szolgálatában szerzett kiváló érdemei elismerésül a m. kir. titkos tanácsosi méltóságot adományozom.

Kelt Budapesten, 1943. évi július hó 24-én. *HORTHY* s. k. *Kállay Miklós* s. k.”

„Kedves Kriston! A m. kir. miniszterelnöknek a miniszterium nevében tett előterjesztésére Önnek a haza szolgálatában szerzett kiváló érdemei elismerésül a m. kir. titkos tanácsosi méltóságot adományozom.

Kelt Budapesten, 1943. évi július hó 24-én. *HORTHY* s. k. *Kállay Miklós* s. k.”

Hatósági fatelepek felállításának gondolatával foglalkozik a város a kisemberek faellátása érdekében

Nagyvárad. Saját tudósítónktól: Nagyvárad város MÉP szervezete dr. *Hlatky Endre* főispán elnöke mellett szerdán este a párt *Kazinczy* utcai helyiségében értekezletet tartott.

Megnyitójában a főispán foglalkozott az időszerű kül- és belpolitikai kérdésekkel is. Örömmel állapította meg, hogy a társadalom hangulata bizakodó és nyugodt. Fejtegetései során rámutatott arra, hogy a MÉP tagjaira a mostani komoly időkben fokozottan hárul az a kötelesség, hogy a kételkedésre vagy kishitúségre hajlamos egyéneket megnyugtassák és mindent elkövetjenek annak érdekében, hogy a társadalom az események kapcsán mindenkor fegyelmezettséggel és

bizakodással eltelve viselkedjen. Beszámolt a velenceparti transzkontinentális út építésének előrehaladásáról és az építés technikai érdekességeiről, majd több városi kérdés került szóba.

A kisemberek faellátásának kérdésével kapcsolatban *Nagy Gusztáv* megyei titkár ismét felvetette a hatósági fatelepek gondolatát és a főispán közölte, hogy a város a gondlattal foglalkozni kíván és olyan megoldást lát célszerűnek, hogy a zavartalan elosztás érdekében több kerületnek is legyen hatósági fatelepe. Bejelentette végül a főispán, hogy a párt közbenjárására a földművelésügyi kormányzat a város gazdasági számára 55 kötetes szakkönyvtárat adományozott.

Díjmentesen lehet beszerezni személyi okmányokat Szlovákiából és a Cseh-Morva protektorátusból

A Nemzetközi Ifjúságvédelmi Szervezet magyarországi bizottsága értesítette az Ipartestületek Országos Központját, hogy a szlovákiai ifjúságvédelmi központ nem-

zetközi osztályánál, valamint a Cseh-Morva protektorátusbeli Gyermekvédelmi Társasággal olyan megállapodást létesített, amely szerint a viszonyosság alapján díjmentesen

Nagyvárad város legújabb térképe

nagy fali 2 P, kisebb színes 1 80 P kapható

a MAGYAR LAPOK kiadóhivatalában

beszerzi esetenkénti megkeresésre az érdekelt magyar kiskorúak olyan személyi okmányait, amelyek ezen gyermekek származásának bármely irányú igazolása érdekében szükségesek Szlovákiában és a Cseh-Morva protektorátusban. A Nemzetközi Ifjúságvédelmi Szervezet magyarországi bizottsága készséggel felajánlotta díjmentes szolgálatait az összes budapesti és vidéki ipartestületek részére oly célból, hogy minden esetben, amígön valamely tanoncnak akár Szlovákiából, vagy a Cseh-Morva protektorátusból bármely személyi okmányra van szüksége, azt a bizottság az illetékes ipartestületek megkeresésére mindenkor készséggel és díjmentesen beszerzi.

Megjelent a Háztartási-Gazdasági Szaktanfolyamok évkönyve

Nagyvárad, augusztus 5. *Horváth Póna* igazgatónő szerkesztésében megjelent a M. Kir. All. „Bottó Ferenc” Háztartási Gazdasági Szaktanfolyamok évkönyve az 1942–43-ik iskolai évről. Az intézet alapításának lehetőségét *Bottó Ferenc* nagyvárad-i ügyvédnek köszönheti, aki vagyonának legnagyobb részét Nagyvárad városának hagyta azzal a kikötéssel, hogy létesítsen a város egy intézményt Nagyvárad fiatal leányainak házi nevelésére. Az iskola mai alakjában és igazi rendeltetésének megfelelően az idén töltötte be harmadik évét.

Az intézet két évfolyamára és az egyéves háztartási gazdasági továbbképző tanfolyamra összesen 53 tanuló iratkozott be, akik közül 42 tanuló nyert osztályzatot. A tanfolyam hallgatói a legkülönbözőbb társadalmi osztályokból toborzódtak össze, ami alkalmul szolgált a társadalmi összetartás ápolására.

Tanulmányi eredmény: kitűnő rendű 5, jeles rendű 1, jó rendű 23, elégséges rendű 8, tulnyomóan elégséges 5 tanuló.

Az intézet internátussal van egybekötve, ahol a növendékek vallásos és erkölcsös nevelésben részesülnek. Az internátusban egyelőre 80 pengőt kell fizetni. A miniszteriumtól megállapított díjazás fejében a növendékek bőséges táplálékban részesülnek. Tájékoztatót készséggel küld az iskola igazgatósága. Cím: Gróf Csáky István-u. 29.

A pótheirások szeptember 1-én és 2-án lesznek. Tan- és fenntartási díj egész évre 40 pengő. A kétéves tanfolyamra 4 középiskolát, vagy a népiskola nyolc osztályát végzett növendékek nyerhettek felvételt.

ARVIZ ÖNTÖTT EL EGY INDIAI VÁROST. Bombay. (MTI): Vijainagar indiai várost az árviz elöntötte. Ezer ember életét veszítette.

MIT AKAR ABDALLAH EMIR?

A megvalósulás útján Nagy-Arábia álma?

Abdallah, a régi arab Hsamita-dinasztia sarja és Transzjordania emirje, aki az utolsó 25 év folyamán már éppen eleget beszéltetett magáról és a közelkeleti politikának egyik leg-számottevőbb tényezője, ismét váratlan lépéssel lepte meg a világ közvéleményét. Ő, aki eddig az angol diplomácia legmegbízhatóbb közelkeleti segítőtársának hírében állott, most egy felhívásban Libanon, Transzjordánia és Irak bevonásával egy nagyaszir állam megalakítását követeli.

Régi terv felmelegítve

Ez a terv tulajdonképpen a Foreign Office egyik régi elgondolásának felújítását jelenti, amely annakidején az első világháború után főképpen a francia ellenálláson bukott meg. Abdallah emir tervét az iraki dinasztia ösztönzésére az iraki trónutódlás kérdésében a legutóbb törvénybeiktatott alkotmánymódosítás is támogatja. Irak királya, a hat éves második Feisal gyenge és előrehaladott tüdőbajban szenvedő gyermek, akinek utódja az új alkotmány értelmében Abdallah emir, a Hsamita-család legidősebb tagja lesz.

A különben meglehetősen hajlékony politikát űző iraki miniszterelnök, Nuri Szaid pasa helyzete, aki egyébként is csak kényszerrel tudja uralmát fenntartani, Abdallah pasa felhívásával természetesen csak még nehezebbé válik.

Abdallah javaslatának indító okait egyelőre még homály fedi: a jelen pillanatban még nem lehet tisztán látni, hogy vajjon önálló kezdeményezésből cselekedett, vagy pedig angol kivánságok tolmácsa-e. Multja mindenestre amellet szól, hogy az utóbbi lehetőséggel is komolyan számolni kell.

Korai alku — késő bánat

Abdallah emir 1921-ben lépett fel a nemzetközi politika színpadára. — Amikor Feisal, a világháboruban Lawrance ezredes szövetségese és később Irak királya, Damaszkuszba bevonult, hogy megalakítsa az angoloktól megígért arab államot, az 1916. évben kötött Sykes-Picot-egyezményre való hivatkozással, mely neki is odaigérté ugyanazt a területet, a franciák részéről elszánt ellenállásra talált. Hogy szorongatot helyzetbe került testvérét megsegítse, Abdallah Arábiában csapatokat gyűjtött és megindult Damaszkusz felé. Az angolok azonban utjában feltartóztatták és tárgyalásokra hívták Jeruzsálembé, ahol kárpótlásul felajánlották neki Transzjordánia emirségét. Abdallah, aki ugylátszik nem örökölte atyja, Husszein serif nagyravágását, hamar megalkudott a helyzettel és az eredetileg a palesztinai mandátumhoz tartozó Transzjordániáért könnyű szívvel lemondott eredeti terveiről.

Palesztina, az ütköző állam

A népszövetségi határozatoknak ez az önhatalmu megsértése akkoriban nagyon jól beillett az angol tervekbe. Londonnak érdekében állott, hogy a civilizált Palesztina és a harcias nomádoktól lakott sivatag között ütkö-

zőállapot teremtsen és az 1926-ban megkötött szerződésben hivatalosan is elismerte Transzjordánia szuverenitását, egyúttal azonban Paeké pasa személyében az emir mellé angol tanácsadót állított.

Nem kell külön mondani, hogy a valóságos kormányhatalmat nem Abdallah emir, hanem az angol tanácsadó gyakorolta. 1939-ben, közvetlenül a második világháború kitörése előtt Abdallah emir az angoloktól saját nemzeti hadsereg alakítására is felhatalmazást kapott. Az emir hadserege meglehetősen szerény ugyan, amennyiben csak 1500 emberből áll, a nyugtalan beduinok megfékezésére és a pénzbírságok behajtására azonban ennyi is elegendő. A transzjordániai karhatalmat ezenkívül az angol Glubb őrnagy vezetése alatt álló „sivatagi csendőrség” képviseli, melynek egyik főfeladata a Transzjordánián átvezető olajvezeték védelme.

Egyiptom és Szaudi Arábia következnek

Abdallah tehát politikai multjának tanúsága szerint értette a módját, hogy az angolokban bizalmat keltsen önmaga iránt, ugyanakkor arra is vigyázott, hogy lehetőleg a háttérben maradjon, úgyhogy azt a tekintélyt, mely az arab világban, mint hasamita

fejedelemnek és a proféta utódjának kijár neki, közismert angolbarátsága ellenére sem vesztette el teljesen. Ez a magyarázata, hogy valahányszor csak nehézségek bukkannak fel valamelyik arab államban, az ő neve is mindig előtérbe kerül azonkívül, hogy legutóbb iraki trónkövetelőként lépett fel, nemrég sziriai trónjelöltként emlegették. Bizonyára nem egészen véletlen, hanem angol ösztönzésre történt, hogy a nagyarab egyesülés gondolata egyidejűleg Kairóban is felvetődött. Nahasz pasa egyiptomi miniszterelnök Szaudi-Arábiával kötött egyezményt, melyben kötelezte magát, hogy egyiptomi költségre egyiptomi tanítókat küld Szaudi-Arábia iskoláiba és felerészben a mekkai és medinai zarándokhelyek fenntartásának költségeit is magára vállalta. Ha most ezek szerint nyilvánvalólag Anglia jóakaratu támogatásával — Eden egyik kijelentése szerint London rokonszenvvel üdvözli az arab szövetség gondolatát — ismét felmerült az arab egyesülés régi álma, valószínűleg a régi világháborús angol terv rejtezik mögötte, lehetséges azonban, hogy ez alkalommal mások az indítóok. Bizonyos jelek arra mutatnak, hogy az angol kezdeményezést többek között az Egyesült Államok közelkeleti politikai előtörésének megfékezésére irányuló szándék magyarázza.

Wadsworth és Kirk amerikai követe egyiptomi, illetőleg szaudarabiai működése kétségtelenül nem mutat mindig teljesen egyezést az angol politikai érdekekkel.

Közbelép a Szovjet

A helyzetet tovább bonyolítja, hogy a közelkeleten az újabb időben a szovjet is erőteljes felforgatómunkába kezdett. Moszkva nemrég Damaszkuszban „Szovjet Hírek” címen külön ujságot alapított, melynek anyagát kizárólag a „Tass” ügynökség szolgáltatja. Az ujság arab nyelven jelenik meg és a mohamedánság-nak a kommunista „ideálok” számára való megnyerésén fáradozik. Igaz ugyan, hogy az izlám és a bolsevizmus között áthidalhatatlan szakadék tátong. Moszkva azonban talán nem is reméli komolyan a mohamedánok „megtérítését”, hanem megelégszik azzal, hogy alkalmat teremtsen magának az angol és amerikai politikai játéka való beleszólásra. Mindenesetre nem lehet véletlen, hogy a közelkeleti angol csapatok főparancsnoka, Wilson tábornok, szükségesnek látta, hogy a szovjetlapnak a közelkeleti benszülött-csapatok kaszányáiba való bebecsajtását eltiltsa.

Ebben a megvilágításban éppenséggel nem mutatkozik lehetetlennek, hogy Nahasz pasa és Abdallah emir fáradozása nem maradjon teljesen siker nélkül és a pánarab mozgalom újból megerősödik. A kérdés csak az, hogy a megoldás melyik félnek, az angoloknak, vagy araboknak fog-e több hasznot hozni. (MN)

SVÉDORSZÁG FELKÉSZÜL MINDEN ESHETŐSÉGRE

Nyolcszázézer svéd asszony várja munkára való behívóját

Svédországban még nincsen mozgósítás, de a magas kulturájú, tehát jól szervező és jól szervezhető svéd gondoskodik a készülőnek azokra az eshetőségekre, amelyek számukra a történelem tartogat. Hogy az esetleges általános mozgósítás az üzemekben, a háztartásokban és az őstermelésben zavart ne okozzon, a svédok már évekkal ezelőtt, még 1939-ben közös bizottságot alakítottak 26 vezető asszonyegyesületükből és ez a közös bizottság 800.000 svéd nőt irt össze, gondosan feldolgozva ezek végzettségének, fizikai és szellemi egyéniségének adatait abból a szempontból, hogy közülük ki milyen munkára volna szükség esetén alkalmas. De nem maradtak meg csak az összeírás mellett, hanem egyfelől a gyakorlat kedvéért, másfelől termelésnek mindig több ágában egyre nagyobb szükség van, az asszonyokat tervszerűen gyakoroltatják a különböző munkákban. A múlt nyáron például körülbelül 30.000 asszony és leány ment a városokból mezőgazdasági munkákra és az idén ennél is nagyobb számot várnak. Sok asszony dolgozik a tőzeg kitermelésénél is, mert a szénbevitel hiánya miatt erre most nagyobb szükség van, mint bármikor. A mezőgazdasági munkablock nyilvántartásaiban pedig 400.000 falusi asszony szerepel, készen arra, hogy általános mozgósítás esetén a férfiak munkáját átve-

gye. Ezeknek a svéd munkacsoporthoz vezetői mellett a kormány rendelkezésére, mindig legalább egy női helyettes is dolgozik, akinek feladata a sajátos női munkaerő ügyeinek intézése.

A nők dolgoznak — a férfiak katonaszkodnak

A nőkre nagy szükség van az ipari termelésben is. Miután férfi munkások nagy mértékben hiányoznak, az ipar körében olyan kapások a nők, hogy sokszor még a szaktanfolyamok elvégzését sem engedik meg neik, hanem inkább a gyakorlatban képzik ki őket. Svédország asszonyai már olyan férfias hivatásokban dolgoznak, mint a gépépítés, vasművek, repülőgépipar, fűrészek, bányászat és sok egyéb. Hogy a közlekedésben is részük van az már számunkra is érthető. Levélhordó nők az ország legkülönbözőbb részeiben is dolgoznak, az államvasutak pedig a nőket alkalmazzák jegyellenőröknek, valamint az áru és a személyjegyirodákban. Stockholmban és Göteborgban a vasuti kalauzok között is ott találjuk őket. Amíg még elegendő volt a benzin és a gumi, több mint 3000 nőt képeztek ki motorvezetőkké, akik azóta is tevékenykednek a fagázomotoros járművek vezetésénél. Svédország óriási faipara bizonyos mértékben a háború alatt is tovább fejlődött és

sok 10.000 férfimunkást vitt ki az erdőbe döntési munkákra. Ezek mellett nagyon sok szakácsnő szükséges. A svéd famunkások élete szállítható és összeállítható barakkokban folyik és az egyik helyről a másikra való költözködés, valamint minden napi életünknek rendszers vezetése egészen különleges ismereteket kíván. Ez ismét olyan feladatkör, amely az arratermett nők nagy seregét foglalkoztatja.

A nőknek ilyen sokoldalú foglalkoztatása sok férfit szabadított fel a katonaság céljaira és ugyanakkor a katonaságnak is módot adott arra, hogy szükség esetén szabadságolja, ha a polgári igények azt úgy kívánják. Így például a háború kitörése óta fokozatosan körülbelül 20.000 nőt alkalmaztak a levegő megfigyelésére, vagyis ugyanannyi földművest és más férfit haza lehetett küldeni. Csak természetes, hogy ezenkívül is sok női hivatás kapcsolatos a háborús tevékenységgel, így például a nálunk Finnországból ismeretes lottaszervezetek — egyébként a lotta nem is finn szó, hanem svéd és körülbelül szövetséget, szervezetet jelent, a „Kék Csillag” állategészségügyi szervezet, a Vöröskereszt, a légoltalom és sok más terület. (STUD)

Hirdessen a Magyar Lapokban

Korszerűbb alapokra helyezik a gazdasági tanárnők kiképzését

Mezőgazdasági és Kertészeti főiskolai képesítésű jelentkezőket képeznek át gazdasági tanárnőkké

A gazdasági tanárnők kiképzésének alapjául eddig a kecskeméti gazdasági szaktanítóképző intézet által nyújtott képesítés szolgált. Az innen kikerült „gazdasági szaktanító-nők” átlagosan egyévi állami szolgálattal után jelentkezhettek tanárnői vizsgálatra és ennek alapján teljesíthettek gazdasági tanárnői szolgálattal a gazdasági felső leánynevelő intézetben, a háziasszonyképző iskolákban és hasonló foku intézményekben, valamint a háztartási vándortanfolyamokon.

Ez a rendszer azonban nem bizonyult megfelelőnek, mert a gazdasági szaktanítóképző intézet, amelynek tulajdonképpeni rendeltetése az volt, hogy a mezőgazdasági népiskolák számára képezzen tanerőket, nem elégíthette ki a gazdasági szakoktatási intézmények részéről támasztott fokozottabb igényeket. De ettől eltekintve, a gazdasági szaktanítóképző intézet által évről-évre kiképzett szaktanítóknak száma sem volt elegendő a népiskolák, valamint a mezőgazdaságfejlesztő törvény értelmében egyre szaporított gazdasági szakoktatási intézmények tanerősükségletének a fedezésére.

Ezért Bánity Dániel báró földművelésügyi miniszter elhatározta, hogy a gazdasági tanárnők kiképzését új, a gazdasági szakoktatás fejlődésének megfelelően korszerűbb alapokra helyezi és azt a gazdasági szaktanítóknak kiképzésétől elválasztja.

A most kiadott földművelésügyi miniszteri rendelkezés értelmében a gazdasági tanárnők kiképzésének alapjául a szaktanítói képesítés helyett gazdasági, vagy kertészeti főiskolai (akadémiai) oklevél szolgál. Az ilyen képesítéssel rendelkező (tehát okleveles mezőgazda, okleveles kertész) nőket a Kecskeméti létesített másfél éves (három fél éves) átképző tanfolyamon készítik elő a gazdasági tanárnői leltáratásra.

Az elméleti és a gyakorlati kiképzés a háztartási (élelmezés, szabásvarrás, otthonismeret és otthongazdálkodás) továbbá pedagógiai ismeretekre terjed ki. Ezenfelül a gazdasági képesítéssel rendelkező jelöltek a kertészet, a kertészeti oklevéllel bírók viszont a mezőgazdaság terén részeseznek megfelelő oktatásban, hogy a gazdasági tanárnők sokoldalú feladatait megfelelően elláthassák. Gondoskodás történt több, egymást követő három hónapos háziasszonyiskola megszervezése révén olyan gyakorlati iskoláról is, amelyben a jelöltek tanítási gyakorlatot szerezhetnek.

Az első átképzőtanfolyam a folyó év szeptemberében nyílik meg Kec-

keméten, a gazdasági szaktanítóképző intézet telepén. A gazdasági tanárnői életpályára készülő nők felvétel iránti kérelmeiket augusztus 7-ig a földművelésügyi miniszterhez nyújtják

Nem szabad az ipari petroleumot terpentinpótló anyag előállítására felhasználni

A m. kir. Ipari Anyaghivatal Ásványolajipari Osztálya 100.636—1943. szám alatt valamennyi törvényhatóság első tisztviselőjének a következő rendeletet küldte:

A m. kir. Iparügyi Miniszter úr 16.309—1943. Ip. M. számú rendeletével a városok, illetve a községek fogyasztói részére kiszolgáltatható és az Anyaggazdálkodás Ásványolajipari Bizottsága, jelenleg a m. kir. Ipari Anyaghivatal ásványolajipari osztálya által megállapított mennyiségnek 85 százaléka helyett ugyanezen mennyiségnek 50 százalékát engedélyezte kiszolgáltathatni.

Ezzel a rendelettel kapcsolatban a m. kir. Ipari Anyaghivatal Ásványolajipari Osztálya a beérkezett jelentésekből megállapította, hogy a petroleumutalványok szétosztását végző egyes közigazgatási hatóságok terpentinpótló (műterpentin, ásványolajterpentin, motorterpentin, pótterpentin) előállítására oly nagy mennyiségű petroleum vásárlására jogosító utalványt szolgáltatnak ki, ami más fontosabb üzemek anyagellátását és a háztartási világító petroleumszükségletek biztosítását teszi lehetetlenné. A terpentinpótló (műterpentin stb.) lakkbenzin és a terpentin keverékéből megfelelő módon előállítható és annak petroleummal való keverésre szükségtelen.

Rendelet a széna-beszolgáltatási kötelezettségről

Köszörszális holdonként 2 mázsa rétiszenát kell beszoolgáltatni

Nagyvárad thj. város polgármestere 4272—1943. k. é. szám alatt a következő hirdetményt adta ki:

A m. kir. Közlekedésiügyi Miniszter úr 114.700—1943. K. M. számú rendeletével az 1943. évi termésű rétiszéna igénybevételét elrendelte. Minden mezőgazdasági termelő, aki a gazdálajstrom adatai szerint réttérületen gazdálkodik, köteles a gazdálajstromba felvett réttérülete minden kat. holdja után 2 q. réttiszénát beszoolgáltatni. A beszoolgáltatási kötelezettség a réttérület tulajdonosát terheli. Ha a beszoolgáltatandó réttiszéna mennyisége összesen 50 kg-ot nem tesz ki, e mennyiség az igénybevétel alól mentes. A réttiszéna beszoolgáltatásra kötelezettek kimutatása fo-

lyó év augusztus 5-től augusztus hó 13-ig terjedő 8 napra közszemlére ki van téve a Közlemezési Hivatal Szaniszló-utca 15. szám alatt levő helyiségének 5. számú szobájában, ahol az érdekeltek a hivatalos órák alatt megtekinthetik délelőtt 8—13 óráig. A gazdálkodó a kimutatásban felvett réttérülete adatainak helyesbítése iránt a közszemlére kitétel ideje alatt szóban, vagy írásban felszólalással élhet. Felszólalását az említett hivatalba adhatja be.

Az igénybevett réttiszéna beszoolgáltatásának ellenőrzését, annak elosztását és nyilvántartását a szalasztakarmány és Szalmaforgalmi Központ végzi. Az igénybevett réttiszéna a beszoolgáltatási kötelezettség telje-

sítésébe nem számít be. Az igénybevett réttiszénát a gazdálkodónál zár alá helyezettnek kell tekinteni és a gazdálkodó köteles azt az átvétel megőrizni, a romlástól megőrizni, szakszerűen kezelni. A gazdálkodó, ha réttiszéna nem termelt, annak hiányában egészben, vagy részben, szántóföldi természetű szénát, továbbá takarmányszalmát és alomszalmát is szolgáltatni be. A réttiszéna helyett ugyanolyan mennyiségű szántóföldi természetű szénát lehet beszoolgáltatni, takarmányszénából másfélszer, alomszalmából pedig kétszerannyit kell beszoolgáltatni, mint a réttiszéna kivett mennyiségből. A törvényhatóság első tisztviselője kérelmére megengedheti, hogy a gazdálkodó, ha réttiszéna nem termelt, réttiszéna helyett egészben, vagy részben zabot szolgáltatson be. A gazdálkodó 2.5 q. réttiszéna helyett 1 q. zab beszoállításával köteles a jelen rendeletben megállapított beszoállítás kötelezettségnek eleget tenni. A réttiszéna helyett beszoállított szántóföldi természetű széna, takarmány és alomszalma, valamint zab a beszoállítás kötelezettség teljesítésébe nem számít be. A kereskedő köteles a beszoállításra kerülő igénybevett réttiszénát a gazdálkodótól az előzőleg közhírré tett helyen és időben a hatóság által megállapított termelői ár és a szállítási távolsága szerint járó fuvarterítés azonnali kifizetése mellett átvenni.

Dr. Soós s. k., polgármester.

Rendelet a közszállítási szerződésekről

A hivatalos lap szerdai száma rendelet közli a közszállítási szerződések egységárainak (vállalati összegének) megváltoztatására vonatkozó rendelkezések kiegészítésére. A rendelet szerint a vállalkozó abban az esetben is jogosult a szerződés egységárainak (vállalati összegének) felemelését kérni, ha az arra illetékes hatóság az ajánlat benyújtása és a szállítás (munkálat) befejezésének időpontja között a munkabéreket, a fuvardíjakat, gyermeknevelési járulékok összegét, az alkalmazottak után fizetendő társadalombiztosítási járulékok, illetőleg díj összegét, vagy a közszállítási tárgyát képező árúnak (munkálatnak), illetőleg a vállalkozó által az áru (munkálat) előállításánál felhasznált anyagnak az árát felemelte vagy felemelését megengedte. A rendelet különbséget tesz: a) a raktári készletből ajánlott árucikkek szállítása, b) a nem raktári készletből ajánlott, általános használatra tömegcikként — tehát nem a megrendelő hivatal utasításai vagy kikötései szerint — készült kész- és félkész gyártmányok (katalóguscikkek, stb.) szállítása és c) az olyan szállítás (munkálat) között, amelyet a vállalkozó a megrendelő hivatal utasításai vagy kikötései szerint köteles teljesíteni. A rendelet az említett közszállítási csoportokra vonatkozóan különbözőképpen és részletesen szabályozza azt, hogy a szerződés egységárait (vállalati összegét) milyen összeggel lehet felemelni. A rendelet a kihirdetésének napján lép hatályba. Rendelkezéseit a folyamatban lévő közszállítások tekintetében is megfelelően alkalmazni kell.

Kávéházakban és vendéglőkben kéri Magyar Lapok-at

**Pirtókuk
a kereszény
kereskedelmel**

HIREK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
NAGYVÁRAD,
 SZILÁGYI DEZSŐ-UTCA 5 SZÁM.
 Telefon: 12-27.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: 1 óra 4.30 P.
 3 óra 12.40 P.
 Postatakarékpénztári csekk számlánk
 száma: 72.301.
 Kéziratokat nem adunk vissza.

A MAGYAR ÉRDEMREND NAGYKERESZTJE HORVÁTH GYÖZÖNEK

A Kormányzó Ur a miniszterelnök előterjesztésére dr. Horváth Győző felszentelt püspök, nagyprepost, felsőházi tagnak a haza szolgálatában szerzett kiváló érdemei elismeréséül a Magyar Érdemrend Nagykeresztjét adományozta.

Nyári szabadságra ment a spanyol kormány. Madrid. (MTL) A Német Távirati Iroda jelenti: A spanyol kormány felfüggesztette politikai tevékenységét és a kormány tagjai nyári szabadságra mentek.

Török vitorlást süllyesztett el egy szovjet tengeralattjáró. Istanbul. (MTL) A NTL jelenti: Julius 22-én egy szovjet tengeralattjáró ágyúval elsüllyesztette az egyik török vitorlást, amely Burgasból Istanbulba igyekezett.

ELSÜLYEDT SVED TARTÁLYHAJÓ. Stockholm. (Bud. Tud.) A Pegasus nevű 15.000 tonnás svéd tartályhajót, a délafrikai partok közelében elsüllyesztették. A legénységet megmentették.

Fuvarozási vállalat által szállított fűzfa bizonyos hányadának igénybevétele. A MTL jelenti: A kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter, vagy az általa megbízott hatóság a közellátás zavartalanosságának biztosítása érdekében, tartalékképzés céljából igénybe vehet bármely fuvarozási vállalat (vállalkozó) által legalább 10 tonnás tételben szállított tűzfakészletének meghatározott hányadát.

FELHÍVÁS. Az építőipari szakosztály felhívja ügy a helybeli, mint a vidéki tagjait, hogy az anyagszükségletüket, a szállított anyagokra, valamint foglalkoztatott szakmunkásaik számát a szakosztálynál azonnal jelentik be. Akik pontosan nem jelentkeznek, anyagot nem kaphatnak.

AGYONSÜJTÖTTA A VILLAM. Nyáradremetéről jelentik: A község határában dolgozott Flórika Albert 51 éves földmunkás. Amikor vihar kerekedett, leült az egyik nagy fa alá, hogy ott várja be az eső végét. A közelében tartózkodók látták, amint egy villám éppen abba a fába csap bele, amely alatt Flórika ült. Amikor odamentek, ott találták holtan, szénné égett.

CSÖKKENTETTEK A SZOVJET KATONÁK ÉLELMISZERADAGJÁT. Genf. (MTL): Visinszky szovjetnépbiztos a moszkvai újságírók előtt kijelentette, hogy a szovjet katonák élelmiszeradagjait kénytelen volt csökkenteni a súlyos élelmiszerhiány miatt.

Svájci hír Virginio Gayda öngyilkosságáról. A Berner Tagwacht jelenti, hogy Madridban elterjedt hírek szerint a Stefani-ügynökség elmozdított elnöke, Giulio Margani és a Giornale d'Italia volt főszerkesztője, Virginio Gayda öngyilkosságát követett el.

Ismir. (MTL) A Német Távirati Iroda jelenti: A beiruti rádió jelentése szerint Nuri Said pasa, iraki miniszterelnök javaslatot tett az iraki brit nagykövetségnek az arab unió megvalósítására, mely Szíria, Libanon, Palesztina és Transzjordániából állana, melyekhez a többi arab államok is csatlakozhatnak.

Könyvritkaságokat ajándékozott egy MÁV intéző az Erdélyi Nemzeti Múzeumnak. Ambrus Géza MÁV intéző az Erdélyi Nemzeti Múzeumnak igen nagyértékű régi könyveket ajánlott fel. Az iratok közt van 1698 tól kezdődőleg a kolozsvári kirurgus és borbély céh rengeteg jegyzőkönyve, diplomája és egyéb irata. Az adományozott könyvek között van a magyar arhimetika, azaz a „számvetések tudománya”, amelyből összesen csak öt példányt ismernek. Néhány nemzetiszínű zászlót is átadott, amelyet az abszolutizmus idején dugtak el és a román uralom alatt is rejtgettek.

CSALÁDI ESEMÉNY A SVÉD TRÓNÖRÖKÖSNÉL. Stockholm. (MTL): Gusztáv Adolf trónörökös felesége, Szibilla hercegnő leánygyermeknek adott életet.

KÖZMUNKALATOKNÁL IGÉNYBEVESZIK ROMANIÁBAN A ZSIDÓ MÉR-NÖKÖKET. Bukarest. (MTL): A román hivatalos lap mai száma közli, hogy olyan zsidók, akik mérnöki, kulturmérnöki, építésmérnöki, építőmesteri, valamint közhivatali könyvelői állásra képesítő diplomával rendelkeznek, a zsidótörvény hatálya alól mentesülnek olyan értelemben, hogy közmunkálatoknál igénybeveszik őket és mint végrehajtási közegek alkalmazhatók ott, ahol az ország biztonsága ezt megengedi, és nem áll fenn az ellenséggel való közreműködés lehetősége.

VASVILLAVAL TÁMADT HARAGOS-SARA. Szentseről jelenti tudósítónk: Vincze János gazdasági cseléd egy régi ügyből kifolyólag haragos viszonyban volt Bolos Pál mezőőrrel. Egy este, amikor a mezőőr hazafelé ment, Vincze János vasvillával támadt rá a mezőőrré és addig ütlegelte, míg az eszméletét nem veszítette. A helyszínre érkezett orvos igen súlyos sebeket állapított meg úgy, hogy a mezőőr kénytelen 2-3 hetig ágyban felelni.

A szívburok, a szívbillentyűk, a szívizmok és a szívedgek megbetegedéseinek kezelésében a rendkívül enyhén ható természetes „Ferenc József” keserűviz gyakran nagyon fontos segédeszköz, mert reggel éhgyomorra már egy kis pohárral bevéve is, a tápcsatorna tartalmát biztosan felhigítja és igen könnyen levezeti. Kérdezze meg orvosát!

A munkabérpótlékról szóló rendelet módosítását kéri a kolozsvári magánalkalmazottak. Az Erdélyrészi Magántisztviselők és Kereskedelmi Alkalmazottak Egyesületének elnöksége emlékirattal fordult a miniszterelnökséghez. Az emlékiratban a különbérpótléket megállapító rendelet végrehajtása körül felmerült ellentétek kiküszöbölésére végrehajtási utasítás kibocsátását kéri. Egyben szorgalmazza a rendelet szerint Erdélyben kötelező külön 7 százalékos levonás eltörlését, hogy ezzel a visszatért területek alkalmazottai is azonos színvonalra kerüljenek az anyaországbeliekkel.

BELVÁROSI Csütörtökön utoljára. Csak 16 éven felülieknek
A zöld irakk francia vigjáték
 Péntektől: **Az erényesősz**
 Vaszary János legsikerültebb vigjátéka

Hunyady Sándor és Vaszary János ragyogó vigjátéka

Párbaj semmiért

Főszereplői: Csontos, Vaszary, Nagy Alice, Somlai

a CASINO-ban

KORONA Filmszínház

A 2000 pengős férfi

Bulla Elma, Hajmássy Miklós, Simor Erzsi

FELHASÍTOTTA EGY ASSZONY HASÁT A TEHÉN. Kaposvár. Súlyos szerencsétlenséget okozott egy megvadult tehén. Lénárd Vendelné a kora reggeli órákban a munkahelyére igyekezett. Utközben összetalálkozott egy tehéncsordával. Még eddig meg nem állapított okból az egyik tehén megvadult, nekiugrott az asszonynak, azt fellökte és szarvával felhasította a szerencsétlennek a hasát. Lénárd Vendelnét súlyos sérülésével kórházba szállították. Állapota életveszélyes.

RABLÓGYILKOSSÁG ALDOZATA LETT SCHRANK BÉLA LIKÓRGYÁROS.

A Magyar Országos Tudósító jelenti: Szerdán délután Schrank Béla 70 éves likórgyárost Ferenc József-rakpart 26. sz. alatti lakásában meggyilkolva találták. Négy késszúrás nyomát találták rajta. A rendőri bizottság megállapította, hogy az ismeretlen tettes a gyilkosságot valószínűleg vasárnap követte el. A lakásból egy mellény, egy kabát, 500 pengő készpénz, egy gyűrű, egy aranylánc és egy ezüstóra hiányzik. Az ékszerek jelentősebb részét és nagyszögű készpénzt a szekrényben megtaláltak. A rendőrség az ügyben széleskörű nyomozást indított.

Vizbefut Németországban egy nagyvárad munkás. Nagy részvétellel értesülünk, hogy egyik előfizetőnk: Lajos Pál mázolósegéd Berlinben meghalt. A m. kir. konzulátus sürgőnyileg értesítette a nagyvárad munkaközvetítő hivatalát, hogy Lajos Pál fürdőzés közben, Berlinben vizbefulladt. A tragikus körülmények között elhalt munkás november 20-án ment ki Németországba, ahol egy gyárban dolgozott.

Leánya lábát kaszálta le a gazda.

Ungvárról jelentik: A mátyóci határban Rapács János gazdálkodó már az utolsó rendeket kaszálta le földjén, amikor eléje került 20 éves Erzsébet nevű leánya. Rapács nem látta meg leányát és kaszával belevágott a lábába. A leányt súlyos sérülésével kórházba szállították.

Biharvármegyei Közlölet Szövetkezet. 154/1943. BKSZ. szám.

Tárgy: 1943. évi ONCSA építkezések.

Pályázati hirdetmény

A Biharvármegyei Közlölet Szövetkezet értesíti az érdekelteket, hogy a folyó évi július hó 26-ik napján közzétett versenyterületi hirdetményben közölt határidő augusztus hó 4-ik napjáról folyó évi augusztus hó 10-ik napjára lett elhalasztva. A pályázatok folyó hó 10-ik napjának délelőtt 10 óráig adhatók be, a felbontás ugyanazon déli 12 órakor történik meg.

Nagyvárad, 1943. évi augusztus 4.

Szöcs Sándor,

ügyvezető igazgató h.

A Hegyi Kulturház közleménye

A Hegyi Kulturházban az elmúlt vasárnap délelőtt római katolikus istentisztelet volt. Összinte örömmel állapítottuk meg, hogy a hegyvidéki közönség oly lelkes buzgalommal és oly nagyszámban vett részt az ajtatosságban, hogy egyrésztük nem is fert el a teremben!

Délután Erdélyi M.: „Sárgapitykés közlegény” c. operettje került színre, olyan nagyfokú érdeklődés mellett, hogy sokan nem jutottak már jegyhez. Az előadást valószínűleg meg fogják ismételni. Egyik nyíltzini taps a másikat követte, minden éneket és táncot meg kellett ismételni. Megható volt a második felvonás végén improvizált búcsújáték a régi, rozoga kultúrházról. Sorban felcsendültek azok a kedves dallamok, melyek a szomorú elnyomatás idején itt hangzottak el és nyújtottak vigaszt a magyar szónak és a magyar dalnak hajdani szigetén.

Az előadást a következő szereplők vették sikerre: Stiaszni Tucika, Stiaszni Emma, Misik Baba, Serdült Bözsike, Balogh Sándorné, Dékán Erzsébet, Lévai Mancsi, Ritz Ilona, Csernóta Irma, Vencell Pál, Aggód István, Balogh Sándor (ugyis mint az előadás rendezője), Pikó István, Procenkó Bandi, Májér Ferenc, Kovács Sándor, Szébeni Sándor, Andor László, Szücs Béla, Simon Imi, Telegdy István, Romanik András.

Jövő vasárnap d. e. 10 órakor református istentisztelet lesz, d. u. 6 órakor pedig a „Buzavirág” c. népszimű kerül színre Emődy Gyula rendezésében.

Milyen munkalehetőségeket kínál a Munkaközvetítő?

Nagyvárad. A nagyvárad-i állami Munkaközvetítő Hivatal augusztus hó 4-én kelt kimutatása szerint az elmúlt héten elhelyezett 53 egyént.

Jelenleg foglalkozást kaphatnak:

1 borbély, 1 szabó, 4 lakatos, 2 cipész, 6 asztalos, 2 szolga, 1 nap-számos, 3 állandó háztartási alkalmazott, 2 kovács, 2 bejáró-takarítónő.

Foglalkozást keresnek:

14 ipari szakmunkás, 41 gyári be-tanított és egyéb segédmunkás, 3 szolgáló-kifutó, 6 bejáró-takarítónő, 19 állandó háztartási alkalmazott, 1 tisztviselő, 1 tisztviselőnő.

Betöltendő tanonchelyek:

3 lakatos, 1 borbély, 2 sütő.

Elhelyezést kereső tanoncok:

1 sütő, 1 kereskedő.

A Nemzeti Munkaközvetítő felhívása

Felkérjük az alant felsorolt munkásokat, hogy tűzifa-utalványukat vegyék át minél előbb, minden este 7 óráig: Kimpán Karácsony gr. Zrínyi-u. 23, Glöckner Antal Orgona-u. 22, Tóth János Rét-u. 49, Tamás Géza Szilágyi Dezső-u. 19, Leltner Ernő Luther Márton-u. 23, Cserei Sándor Gát-u. 22, Nagy Imre Berkovits I.-u. 32, Bartos István Bethlen-u. 23, Nagy Sándor Limanova-u. 27, Csonka Lőrinc Francia-u. 8, Polecsán János Frangepán-u. 18, Nagy Ferenc Pál-u. 19. Elnökség.

Üszvezetőségi és megbízottak ülése a Nemzeti Munkaközvetítőben

Péntek este fél 7 órakor a NMK szakmai vezetői és üzemi munkas- megbízottai a munkásságot érintő fontos ügyekben megbeszélést tartanak. Tekintve a napirend fontosságát, az üzemi és szakmai szervező bizottságok megjelenését is kéri a NMK titkárság.

SPORT

Vasárnap rendezik meg „Nagyvárad bajnokságáért” kiírt kerékpárversenyt

A NAC kerékpáros szakosztálya vasárnap rendezi meg az elmaradt „Nagyvárad Bajnoksága” kerékpáros versenyt. A versenyt az újpesti műuton, 100 kilométeres távolságon rendezik meg. Indulás reggel 7 órakor a Schlauch-tér 16. sz. ház elől. A cél ugyanott. A versenyzők 10 óra körül fognak célba érni. A kitűzött díjak igen szépek és értékesek. Az I. díj: Babérkoszorú, szalagán „Nagyvárad Bajnoka” felirással. A tiszteletdíjakat Jakab Imre és Kiss Béláné lelkes szurkolók adták össze.

Felhívás a játéktevétekhöz!

Felhívom az összes játéktevétekhöz figyelmét, hogy ma este 7 órakor a NAC-klubban jelenjenek meg. Tárgy: Az igazolványok beküldése.

Lovak és fogatos járművek összeírása augusztus 16. és 19. között

Az összeírás után történt változást is jelenteni kell

Nagyvárad thj. város polgármestere 3841—1943.—VIII. szám alatt az alábbi felhívást adta ki:

A m. kir. margittai 73. honv. kieg. kir. lónyilvántartó tisztjének 307—Lnyt. 1943. számú átirata értelmében felhívom Nagyvárad thj. város területén lakó összes ló, öszvér és jármű (kocsi, szekér, hintó, tábláskocsi, stb.) tulajdonosokat, hogy a minden évben szokásos lovak és járművek összeírása végett a város katonai ügyosztályánál, Teleki-utca 3. szám, földszint 2. sz. szobájában, 1943 augusztus hó 16—19-ig bezárólag az alábbi sorrendben mindennap reggel 8—13 óráig jelenjenek meg.

Az összeírás sorrendje:

1943 augusztus hó 16-án A—D kezdőbetűsök,

1943 augusztus hó 17-én E—K kezdőbetűsök.

Augusztus 18-án L—R kezdőbetűsök.

Augusztus 19-én S-től végig.

Felhívom figyelmét minden ló- és öszvértartó tulajdonosnak, hogy az összeírásra a marhalevelet mindenki hozza magával.

Az összeírás után történt változásokat (vétel, eladás), valamint lakásváltozást mindenki köteles a fenti ügyosztálynál a változást követő 2 nap alatt bejelenteni.

Az összeírásra való jelentkezés elmulasztása, vagy az ezt követő lóosztályozáson való meg nem jelenés és a valóságnak meg nem felelő adatok bevallása kihágást képez és 6 hónapig terjedő elzárással, illetőleg 8000 pengő pénzbüntetéssel lesz büntetve. (8250—1939. M. E. sz. rendelet 8.)

Nagyvárad, 1943 augusztus 2.

Dr Gyapay László s. k.,
h. polgármester.

KÖNYV ÉS KULTURA

Bergendy Szilveszter:

Kertészeti tanulmányok

Érdekes és nagy gyakorlati tudással megírt szakmunka jelent meg ezen a címen a könyvtáron. Írója Bergendy Szilveszter, akinek tollából csak most jelent meg a „Ménád története, haszna és termelése” című közhasznú könyvnek második, bővített kiadása. Ezen újabb könyve Kertészeti tanulmányok címen, tartalmazza mindazokat a tudnivalókat, melyet egy gyümölcstermelőnek őszőlőtavaszig és tavasztól őszig tudnia kell, ha szép gyümölcsöt és szőlőt akar termeszteni. Egészen új és rendkívül érdekes megvilágításba helyezi a szerző a növényélet törvényszerűségét és biztos kézzel vezeti az olvasót a sikeres növénytermesztés útjára. A könyv nemcsak a gyümölcstermesztéssel, hanem több új növénytermesztésnek leírásával is foglalkozik. Az amerikai mogyoró, a ménád és hasznosabb hazai növényeink termesztési módjait is tárgyalja s közli a megszüntetett „Gyümölcskultúra” című lapja első évfolyamainak jelesebb cikkeit, melyek már nem voltak kaphatók. A 10 ívre terjedő könyv ára 8 pengő és megrendelhető a szerzőnél Kiskunhalason. Postafiók.

Folyóirat-szemle

Megjelent a Magyar Szárnyak

első augusztusi száma. A magyar repülésügy népszerű folyóirata Jánosy István szerkesztésében ezúttal is a hazai és külföldi repülés minden fontosabb eseményét közli. Jánosy István most érkezett vissza hosszabb németországi tanulmányútról, ahol a német véderő főparancsnokságának meghívására a német repülőgépgyárakat tekintette meg. Utjáról a legújabb számban kezdi meg beszámolóját.

Bisits Tibor alezredes a légiháború legfrissebb eseményeit foglalja egybe s fűz hozzá kommentárokat Honvéd repülőink hősi harcáról ad számot Kádár Gyula színes haditudósításában. Nagy

Béla százados ebben a számban fejezi be „Honismeret repülőgépről” című sorozatát, nagyszerű légifelvételekkel illusztrálva. Kötőanyagként kapunk hazánk szépségeiről egy képiport keretében Sturm V. fényképeiből. Sportrepülésünk minden új eseményét megtaláljuk a lapban, bőven illusztrálva.

A műszaki vonatkozású cikkek sorában Nagy Ernő az aktuális óriásbombázó gépek kérdéseit fejtegeti s arra a meggyőződésre jut, hogy 2—3 éven belül nem számolhatunk 30 tonnánál nehezebb gépek sorozatgyártására és harci alkalmazására. Kisvázy Csaba néhány új gépet ismert.

Még számos cikk egészíti ki a dús tartalmat. A legújabb rendelkezések értelmében a lap árát kénytelen volt a kiadó 80 fillérre emelni, de ez kétségkívül megértő fogadtatásra talál a magyar repülés barátainak sorában. Mutatványszámot a kiadóhivataltól (VII. Király-utca 93.) kérjük.

Az Ifjú Repülő

a magyar fiúk kedvenc repülőlapja, gazdag és változatos tartalommal adja elénk a modellezés mai munkáját. Új modellek, versenybeszámolók, modellező elméleti fejtegetések, melyeknek gyakorlati alkalmazásaival nagyban tökéletesíthetjük kis gépeinket, bőven szerepelnek a nívós folyóirat hasábjain. De ugyanígy megtalálja az érdeklődő a repülő regényt és elbeszélést, a repülőverset s a nagyszerű képeket.

Az Ifjú Repülő kénytelen volt az új rendelkezések értelmében a lap árát 50 fillérre emelni, hogy az általános árszínthez rögzítse a lapot. Mutatványszámot a kiadóhivatal készséggel küld Budapest, VII. Király utca 93. sz.

A Városok Lapja

augusztus I-ii számában érdekes cikk jelent meg ögróf Csáky Pallavicini László tollából. A szerző hangoztatja, hogy az Uri Kaszinók és Polgári Körök ébredjenek tudatára annak a fontos szerepnek, amelyre hívatottak és a magyar kultúra fejlesztése érdekében kezdjék meg álda-

sos működésüket.

A Városok Lapja egyébként a városi kultúra egy másik kérdésével is foglalkozik, akkor, amikor a városok és színház közötti kapcsolat kérdését veti fel és keresi a vidéki színháznak hosszú idők óta nyugvást kereső megoldási lehetőségeit.

Longhy István a jubiláló községek kérdésével foglalkozik és kimutatja, hogy szép és dicső múltja Magyarországon nemcsak a városok, hanem a községek is visszatérhetnek. A hivatalos részben különben részletes beszámoló van a Városi Tisztviselők Országos Segélyalapja Véleményező Bizottságának üléséről, amelyben Lukács Ödön ügyvezető elnök beszámolt a Segélyalap vagyoni helyzetéről és amely a beérkezett pályázatok felett döntött.

A Városok Lapja augusztus elsejei számát egyébként a szokásos gazdag rovatok egészítik ki. A Városok rovatból kiemelkedik a Városok és történelem c. cikk. Mi újság? rovatból pedig a Budapest idegenforgalmáról szóló beszámoló nyer részletesebb ismertetést.

APRÓHIRDETÉSEK

Adás-vétel

Irodai írógépasztalt megvételre keresek. Cím a kiadóban. 505

Jó hangú cimbalom olcsón eladó. — Cím a kiadóban. 476

Eladó 3 darab befelé nyíló ablak 180x110 cm. Attila-u. 34. 479

Használt szekrények eladók. Megtekinthetők a reggeli órákban. Akadémia-u. 8. 504

Szóna- és szalmaprést megvételre keresek. Cím a kiadóban. 511

A Zöldkeresztes Egészségvédelmi Szolgálat jó állapotban levő előszobaszekrényt és varrógépet keres megvételre. Címeket kérjük leadni Szabó gondnoknál: Sal Ferenc-utca 12. gyorsírószkola. Telefon 29—78. 506

Bécsi ebéldoboz, komplett, masszív, eladó. Horthy Miklós ut 19. sz. II. em. ajtó 6. 514

Állást nyert

Béltisztító szakmunkást azonnal felveszünk. Nagyvárad Húsiparosok Szövetsége Közvágóhíd. 513

Laboránsnöt keresünk, legalább négy középiskolai végzettséggel, azonnali belépésre. Vegyi és Élelmiszeripari r. t., Anyos Pál utca 2—6. 512

Állás: keres

Cséplőgépész motorhoz vagy gőzgéphez ajánlkozik. Kapalay, Mester utca 26. szám. 515

Különféle

Fertőtlenítést, poloska, mely és mindennemű férgek irtását 38 évi gyakorlattal vállalja. Varga, Dankó Pista-utca 6. Telefon 27—56. 313

Ingatlan

Eladó több beköltözhető magánház, bérház és üzletház, telkek, szőlők. Talyáné, Szilvágyi-u. 12. 493

KIADÓTULAJDONOS:
SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA R. T.

Fő- és felelőszerkesztő: Felelős kiadó:
Dr. Paál Árpád Dr. Scheffler Ferenc
Szent László-nyomda RT igazgatója

Készült a Szent László-nyomda r. t. körforgógépén. Nagyvárad, Szilágyi Dezső-utca 5. szám.